

Detail vyhnílého kmene jednoho z topolů

TOPOLY PADLY

Pozornosti mnohých jistě neuuniklo, že dva ze čtyř topolů rostoucích vedle mostku přes Rábskou, na konci zpevněného úseku polní cesty od božích muk u hřbitova dále přes trať, byly na samém začátku roku pokáceny. Došlo k tomu v rámci přípravy na výstavbu další zpevněné polní cesty, tedy podél Rábské mezi tímto mostkem a mostkem za Močidlem. Topoly vrůstaly svými kořeny do tělesa mostku a narušovaly ho, byly také uvnitř značně prohnílé. Spolu s novou cestou zde bude vybudován mostek nový. Na tuto cestu ještě letos naváže cesta směrem k Břuchotínu,

rovněž bude zpevněna cesta odbočující do polí z cesty za mateřskou školou. To vše na náklad pozemkového úřadu.

Topoly rostoucí ještě donedávna téměř u každého mostku přes Rábskou mají svou historii. Jak nám sdělila paní Škrabalová, stromy vysazovali žáci skrbeňské školy narození v letech 1930-1931 za řídicího učitele Krále nebo Vypelá. Jmenovitě si vzpomíná na Jaroslava Kovaříka, Františka Dostála, Květoslava Širokého, Františka Mikulku, Karla Andryška a Jiřího Mičocha. Každý z hochů potom pečoval o „svůj strom“. Máte někdo další upřesňující informace o tehdejším vysazování stromů?

Na rozdíl od předchozí praxe, kdy použitelná část pokácených stromů posloužila jako palivo a větve byly spáleny na místě nebo ponechány na hromadě svému osudu, bylo s větvemi z topolů a také z kaštanů u železniční zastávky naloženo jinak. Byly zpracovány štepkořezem a vzniklá štěpka byla použita na zamulčování keřů na dětském hřišti. Takto bude postupováno i nadále. Štěpkořez je totiž nyní přímo v obci, pořídil ho pan Švancer. Máte-li problém, co s větvemi, uvažujte o jejich štěpkořezání. Je to jednodušší a vhodnější, než pálení. Na malé množství stačí i běžně dostupné elektrické štěpkořezce, s větším množstvím by určitě pomohl pan Švancer.

Z OBEČNÍ KRONIKY

Zápisy z roku 1961 – pokračování

Stará Skrbeň, jak ji vidí jiní lidé (leták o Zlaté křepelce)

NA STARÝCH FORMANSKÝCH CESTÁCH

Ty staré hospůdky na krajích měst měly vždycky kus poezie dálných cest formanských vozů, romantiku příběhů vyprávěných mezi dvěma doušky.

Kousek od Olomouce, za Křelovem, na dálkové silnici směrem ku Praze je také jedna z takových hospůdek, dnes moderně vybavená, hostinec „U Zlaté křepelky“. Sedí tam u silnice jako skutečná křepelka, uhnížděná malinko pod úrovní silnice, přívětivě se dívající po poutnicích. Nu, abych pravdu řekl, poutníci to jsou dnes velice rychlí, pádí si tu „stojedenáctky“, sviští „sedany“ a „šestsettrojky“ a přece mnozí z nich se tu zastavují, protože nemohou odolat pohostinnému pozvání Křepelky (ptáka u nás dnes již takřka neznámého, jeho volání „pět peněz“ i „pojď pod mez“ již nezní letní dobou rozlehlými dnešními lány polí).

Co to všechno způsobuje? Ta poezie hospůdky na formanských cestách nebo vzorné pohostinství moderně zařízené Zlaté křepelky? To i to. Stavují se tu pocestní před cílem, stavují se tu i ti, kteří právě vyjeli, aby se posílili a osvěžili.

Cesta za tajemstvím Zlaté křepelky.

Skrývat tajemství, to je stará lidská vlastnost a dobrá, protože nás vede k poznání.

Jednoho odpoledne jsme se vydali vypátrat dobu vzniku Křepelky. Snad pomůže kronikář a pro-

tože je Křepelka na katastru obce Skrbeňské, tak tedy kronikář Šrajbr. Listuje nikoliv v zažloutlých listech, ale v úhledné knize, která nesvědčí o velkém stáří. To máte těžké – povídá – tady o hostinci nic není, kronika je založena ve dvaadvacátém roce. Přec však při bedlivějším průzkumu objevujeme zmínku o samotě „Křepelka“.

Co myslíte, kdy asi tu samotu tu postavili? Zamyslí se: „No vypadá to tak na dobu před dvě stě až dvě stě padesátí roky, když se začaly rozmáhat obchodní cesty z Olomouce do Čech, na Prahu a také z jihu na sever.“

Zřejmě je tomu tak. Zájezdní hostince na těchto dálkových cestách měly svou důležitou roli.

Je pro to nějaký důkaz? Ovšemže je. Stavení mělo jednak vhodnou situaci u silnice, bylo místo na parkování dostavníků, svědčí o tom formanské vjezdy, na dvoře hospodářské budovy daleko větší, než by potřeboval chalupník na samotě. A také tam bývala velká otevřená kolna, kam se mohly postavit vozy přenocujících formanů.

Z OBEČNÍHO ÚŘADU

ELEKTRICKÝ SPOTŘEBIČ NEBO BĚŽNÝ ODPAD?

Zpětně odebrané zařízení musí obsahovat všechny základní součásti, které činí spotřebič spotřebičem.

S vyřazenými domácími spotřebiči a nástroji, jako jsou pračky, chladničky, zahradní sekačky či kuchyňské roboty se donedávna nakládalo jako s běžným odpadem. Nový zákon o odpadech ale umožnil domácí spotřebiče z běžného odpadového režimu vyjmout. Pro

občany to znamená nejen snáze chránit životní prostředí, ale také ušetřit peníze.

Elektrozařízení není běžný odpad. Použité domácí elektrospotřebiče, nářadí a nástroje již podle tohoto zákona nejsou odpadem, ale tzv. zpětně odebíraným elektrozařízením. Občané je mohou zcela zdarma odevzdat v označených sběrných dvorech, v rámci mobilních svozů či přímo v prodejnách „vyměnit starý za nový“ při nákupu modernějšího domácího pomocníka. Zpětně odebraný výrobek se stává odpadem až ve chvíli předání osobě oprávněné k jeho využití nebo odstranění, tedy do rukou specializované recyklační firmy.

Ze zákona vyplývá, že zpětně odebírané elektrozařízení pocházející z domácností je takové elektrozařízení, které svým stavem odpovídá výrobku s ukončenou životností bez bližšího určení důvodu. Stejně jednoznačně lze určit, že takovým elektrozařízením není výrobek, který již prošel jakousi fází „zpracování“ či dílčího využití, tedy činností, která je zákonem určena pouze osobám s příslušným oprávněním. Takové zařízení musí být posuzováno jako odpad a pro zacházení s ním nelze využívat výhod pro zpětný odběr elektrozařízení.

Jak se dělí spotřebiče

Domácí elektrospotřebiče se podle druhu a účelu dělí do deseti skupin. Například „jednička“ zahrnuje tzv. velké domácí spotřebiče sloužící pro praní, mytí, chlazení, vaření a sušení, do „dvojky“ patří zařízení pro mechanickou a tepelnou úpravu pokrmů, textilu, čištění a úklid, péči o tělo atd., do „šestky“ patří mechanické tepelné a kombinované nástroje a nářadí určené pro vrtání, řezání, broušení apod.

Jiným kritériem je popis užití elektrické energie, který poskytuje také základní návod pro posouzení,

zda „elektrozařízení“ splňuje definici pro zpětný odběr nebo je pro svou zásadní nekompletnost pouhým odpadem, byť se zbytky kovů, plastů a dalších materiálů vhodných k následnému užití a zpracování. Každé elektrozařízení je tedy tvořeno určitým typem soustrojí komponentů a nosné konstrukce a toto spojení také výrobek určuje.

Mechanické elektrozařízení je spojením motoru, hnané části (převodovka, buben) a nosné konstrukce s pláštěm. Sporáky, trouby, varné desky, konvice a další patří mezi **tepelné elektrické zařízení**. Aby byl přístroj kompletní, musí obsahovat systém tvorby tepla (topné těleso), nosnou konstrukci a zařízení umožňující získanou tepelnou energii využít, tedy plotnu, troubu či fritovací nádobu. **Elektrozařízení k chlazení a mrazení** jsou tvořena soustrojím motor/kompresor, chladicí okruh, nosná konstrukce. Tzv. **jiná elektrozařízení**, jsou ta, která ke své funkci využívají indukce a mikrovlny. Patří sem svařovací přístroje, nerotační holicí strojky, mikrovlnné trouby a indukční plotny. Jsou tvořena dvěma komponenty – indukčním či mikrovlnným zdrojem a nosnou konstrukcí.

Pro využití výhod kolektivního systému je třeba spotřebiče na místa zpětného odběru odevzdat kompletní, tedy se všemi základními součástmi. Zatímco mraznička bez zásuvek je stále mrazničkou a do sběru ji lze odevzdat bezplatně, stejná mraznička s vymontovaným kompresorem je již posuzována jako odpad, za jehož odstranění musí obec, respektive občan, zaplatit.

Chystáte-li se tedy při jarní sběrové sobotě zbavit nějakého elektrospotřebiče, nerozebírejte ho.

Moravská cesta

místní akční skupina

V listopadu loňského roku jsme informovali o činnosti Místní akční skupiny Moravská cesta, která působí na území od Bouzova přes Litovel až po Horku a Křelov-Břuchotín. V článku bylo kromě jiného uvedeno, že při nejbližší příležitosti bude podána žádost o přidělení dotace na realizaci tzv. strategického plánu LEADER, tedy na podporu projektů, které budou v souladu se schválenými rozvojovými záměry MAS.

Žádost byla podána v prosinci a nyní se čeká na výsledek jejího posouzení. Pokud MAS uspěje, bude k dispozici každoročně několik milionů Kč, které budou moci čerpat spolky a jiná občanská sdružení, církve, podnikatelé v zemědělství a v některých dalších oborech a obce samotné. Do jakých oblastí je podpora určena?

- Zlepšení dopravní a technické infrastruktury a vzhledu obcí
- Zlepšení občanského vybavení a služeb v obcích, vytvoření integrovaných informačních a školicích center a zajištění zázemí pro společenské, kulturní, sportovní, spolkové, environmentální a církevní aktivity
- Vytvoření a zlepšení zázemí pro rozvoj cestovního ruchu v regionu. Zmapování, propojení a propagace místních přírodních a kulturních památek a regionálních atrakcí pro turistické oživení a povzbuzení rozvoje cestovního ruchu
- Modernizace zemědělských podniků
- Diverzifikace činností nezemědělské povahy
- Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům

Nemusí se jednat o velké projekty, na jejich podporu jsou určeny jiné dotační tituly a zdroje. Šanci zde mají naopak menší záměry, kterých se v každé obci najde určitě několik. Jen mít nápad. Radu při zpracování námětu a žádosti poskytnou odborníci, se kterými MAS již nyní spolupracuje. Bez ohledu na to, že zatím není známo, jak žádost dopadne, můžete své záměry připravovat. Bude-li dotace pro MAS přidělena, budete již mít náskok. Další informace můžete získat u pana Tomáše Spurného nebo u manažera MAS ing. Davida na adrese moravska.cesta@centrum.cz. Připravují se rovněž vlastní webové stránky. O jejich zprovoznění budeme informovat.

Teď všichni doufejme, že žádost uspěje. A pokud ne, nic nekončí, budeme hledat další zdroje.

VÝTĚŽEK TŘÍKRÁLOVÉ SBÍRKY

Při letošní Tříkrálové sbírce se ve Skrbeni vybralo 16.111,50 Kč.

VZPOMÍNKY PANA LAKOMÉHO

V prosinci loňského roku oslavil pan František Lakomý své 95. narozeniny, v současné době je nejstarším mužem ve Skrbeni. Navzdory svému věku má stále mnoho zálib. Jednou z největších je snaha uchovat pro další generace vzpomínky na doby, jejichž pamětníci nezadržitelně odcházejí. Proto mnoho času tráví u psacího stolu, hledá ve své knihovně a v bohatém osobním archivu, vybavuje si vlastní prožitky a vše zaznamenává. Nejedná se o nostalgické vzpomínky na zaslulé časy. Dává věci do souvislostí, porovnává předešlý a současný stav, vnímá detaily, které jiným unikají, ony přitom jeden s druhým tvoří celek. Pan Lakomý nezapře pedagogické vzdělání. Jeho texty by mohly sloužit jako učebnice, jako přesný popis pracovních postupů nebo dispozičního řešení popisovaných objektů, přitom jsou psány velmi čtivou formou. Popis je velmi výstižný, což potvrdili lidé, kteří tuto práci sami dělávali. Posuďte sami:

Povřísla, po našem „obřísla“ se vážala už dlouho přede žněmi, často už v zimě. Materiálem byla dlouhá rezná sláma ručně mláčená cepem. Na kopy povřísel byly třeba obvykle tři snopy slámy. Ta se na 1 – 2 dny dávala do chléva aby trochu zvlhla a při vázání – zpravidla na humně – byla pružnější.

Z rozvázané otýpky se vzala hrst slámy, postavila a oběma rukama několikrát nadzvedla a úderem „řetí“ o zem se srovnala. Přitom z ní odpadly krátké částice. Pak se prsty obou rukou rozdělila do dvou hrstí, jejich klasové části se zkřížily a zavázaly na uzel se smyčkou. Jedno rameno se pustilo na zem, přišláplo se levou nohou a tahem oběma rukama za druhé rameno se uzel utáhl. Obřísla se složilo a hodilo

na hromadu. 62 kusů se svázalo asi v 1/3 a 2/3 obřísel a vznikla tak „kopa“ se 64 kusy potřebnými ke svázání čtyř mandelů. Na svázání jedné kopy obřísel bylo třeba 40 až 60 minut čistého času.

■ ■ ■

Ve třídě byly dva bloky asi 2,50 m dlouhých lavic. Každá byla určena pro čtyři žáky. Každému mělo sloužit 50 – 60 cm její délky. V bloku u oken seděli chlapci, při protější zdi dívky. Protože v nich proseděli žáci během osmi školních roků každý týden skoro 30 hodin, musely splňovat předepsané požadavky. Lavice musely být přiměřeny velikosti žáků. Proto na škole byly ve čtyřech velikostech a označované na bočních stranách čísly 1 – 4. Konstrukce lavice dovozovala žákům, aby s mírně nakloněným tělem mohli v ní pohodlně psát a také se pohodlně postavit. Rovné a příjemné sezení zajišťovalo žákům opěradlo s obloukovitě vydutou deskou kopírující prohnutí páteře. Sedací deska lavice byla vpředu zaoblena a dozadu mírně vykroužená. Její šířka byla stanovená na 23 – 28 cm. Výška nad podlahou 31 – 41 cm odpovídala požadavku, aby chodidla spočívala na podlaze celou plochou a holeň se stehem tvořily téměř pravý úhel. Stolní deska lavice byla široká 38 – 45 cm a přitom skloněná o 4 – 5 cm. Na vyšší hraně byl úzký žlábek, do něhož se vkládalo pero, tužka, guma aj. Ve žlábků byly 4 otvory pro skleněné kalamáře a celý žlábek se dal příklopem uzavřít. Pod stolní deskou lavice bylo upevněno prkno rozčleněné na přihrádky na odložení učebnic. Všechny hrany každé lavice byly zaobleny.

Doposud takto zpracoval několik témat: Žně, Skrbeňské rybníky, Kolo, Rodný dům, Dětské hry, Zápověď a další.

Postupně budou čtenářům k dispozici v obecní knihovně.

KULTURA

MAŠKARNÍ KARNEVAL

Skrbeňští hasiči zvou na tradiční maškarní karneval, který pořádají v Obecním sále v sobotu 16. února. Hraje skupina AXEL. Sraz masek je v 19.30 hod. v zasedací místnosti obecního úřadu.

PĚKNĚ PO HANÁCKE

Obecnímu hostinci dal před lety jeho nájemce, pan Ruffer, hanácký název „Hospoda na návse“. Ve stejném duchu sympatickým způsobem také sděluje důležité informace svým zákazníkům. Hanáčtina nezanikne...

POPLATKY

Na obecním úřadě se vybírají poplatky za odpad, nájemné z obecních pozemků a stočné. Prosíme občany, aby pokud možno dodržovali pokladní dny – pondělí a středu. Děkujeme.

Vydává obec Skrbeň
se sídlem Na Návsi 2, Skrbeň,
IČO 00635693,
ev. číslo - MK ČR E 10057
e-mail: obec@skrben.cz
www.skrben.cz